

## РОЛЬ ПРИРОДИ Й СОЦІУМУ В СТОСУНКАХ МІЖ ЧОЛОВІКОМ І ЖІНКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ „ЛЮДИНА” ТА НОВЕЛИ „ПРИРОДА”)

Стаття присвячена аналізу гендерних аспектів повісті Ольги Кобилянської „Людина” та новели „Природа”, з’ясуванню походження та мотивації гендерних ролей – як жіночих, так і чоловічих. У цих творах письменниці бачимо як носіїв стереотипного мислення щодо розподілу гендерних ролей, так і людей, котрі своїми словами і вчинками, свідомо чи несвідомо намагаються зламати ці стереотипи. Але людина як соціальний феномен нерозривно пов’язана із своєю біологічною сутністю. Природа та соціум взаємодіють і протистоять між собою, впливаючи на стосунки між протилежними статями.

**Ключові слова:** гендер, гендерні стереотипи, гендерна роль, гендерний підхід, біологічне начало, фемінізм.

**Наталья Дзиковская**

### Роль природы и социума в отношениях между мужчиной и женщиной (на материале повести Ольги Кобылянской „Людина” и новеллы „Природа”)

Статья посвящена анализу гендерных аспектов повести Ольги Кобылянской „Людина” и новеллы „Природа”, выяснению происхождения и мотивации гендерных ролей – как женских, так и мужских. В этих произведениях писательницы видим как носителей стереотипного мышления относительно распределения гендерных ролей, так и людей, которые своими словами и поступками, сознательно или бессознательно пытаются сломать эти стереотипы. Но человек как социальный феномен неразрывно связан со своей биологической сущностью. Природа и социум взаимодействуют и противостоят друг другу, влияя на отношения между противоположными полами.

**Ключевые слова:** гендер, гендерные стереотипы, гендерная роль, гендерный подход, биологическое начало, феминизм.

**Natalya Dzikovska**

### The role of the nature and society in relations between men and women (based on the story of Olga Kobylyanska „Liudyna” and the novel „Pryroda”)

The article is dedicated to evaluation of the gender aspects of the story of Olga Kobylyanska „Liudyna” and the novel „Pryroda”, clarifying of the parentage and motivation of gender roles – both female and male. In these works of the the writer we see the carriers of stereotypical thinking on the distribution of gender roles and people who by means of own words and deeds, consciously or unconsciously trying to break these stereotypes. But person as a social phenomenon is inextricably linked with its biological essence. Nature and society interact and confront each other, affecting to the relationship between opposite sexes.

**Key words:** gender, gender stereotypes, gender role, gender approach, biological beginning, feminism.

Освоєння творчості Ольги Кобилянської триває вже понад століття. Серед відомих дослідників можемо назвати О. Бабишкіна, Н. Томашука, В. Вознюка. С. Павличко, Т. Гундорову, Н. Зборовську, М. Павлишина та ін. С. Павличко зазначає, що Кобилянську вабила романтична надлюдина, але в баченні письменниці вона була жінкою [8, с. 220]. Дослідниця говорить про „негативність” чоловічих персонажів письменниці, що проявляється в їх безхарактерності та слабкості волі. Н. Зборовська аналізує творчість письменниці з психоаналітичного погляду. Вона поділяє творчість Ольги Кобилянської на дві частини: несвідому материнську і свідому батьківську. „Перша – виразно автобіографічна, де образно втілюється її еротичне життя, внутрішньо психологічні проблеми, виявляється їх меланхолійний пафос, який відсилає до материнського німецького коду. Другу – характеризує стиль поважної письменниці, що означає утвердження українського батьківського коду” [4, с. 243]. М. Павлишин пропонує позбавитися ідеологічних шаблонів і таким чином „відкрити шлях для читань прискіпливих, чуйних до нюансів, відкритих до багатьох інтерпретаційних моделей” [9, с. 9]. Дослідник, мотивуючи вчинки героїв, вказує на зв’язок із теорією Дарвіна та ідеями Ніцше. Т. Гундорова, аналізуючи у творах Ольги Кобилянської тип „нової жінки” в культурному контексті, зазначає що письменниця „далека від того, щоб закріплювати за „природою” суто жіночу символіку, а „дивілізацію” наділяти чоловічими ознаками” [2, с. 31]. Дослідниця наголошує, що Ольга Кобилянська бачить жінку-матір виконавицею особливої культурної ролі й „заперечує тип жінки-ляльки, яким милувалися письменники-чоловіки у класичній українській літературі” [2, с. 97]. Сучасні дослідники намагаються виявити у творчості Ольги Кобилянської нові, актуальні риси. Тому саме в їхніх працях можна знайти аналіз гендерних особливостей у прозі письменниці. Дослідження гендерних стосунків та їх висвітлення у літературі, спостереження за суперечністю розуму та почуттів, поверненням до природи героїв

творів Ольги Кобилянської та їх гонитва за новими враженнями є одним з важливих чинників цілісного розуміння ідейно-естетичної концепції письменниці та культурних і соціальних умов, в яких вона творила. Наше завдання полягає в з'ясуванні ролі природи й соціуму в стосунках між чоловіком і жінкою (на матеріалі повісті Ольги Кобилянської „Людина” та новели „Природа”).

Стереотипи з приводу гендеру відображають погляди суспільства на поведінку, котра „підходить” представникам різних статей. Гендерні очікування впливають на розвиток особистості чоловіка й жінки, спонукають їх до вибору певних норм поведінки, громадських та сімейних ролей. „Суспільство наділяє людей певними гендерними ролями, тобто набором очікуваних зразків поведінки (норм) залежно від чоловічої або жіночої статі” [12, с. 55]. Жінок прийнято називати слабкою статтю і приписувати їм пасивність, емоційність, статичність, пов'язувати їх з сім'єю і природою. Чоловіків традиційно наділено активністю, силою, розумом, прогресом. Таке розмежування значною мірою пов'язане з біологічними особливостями. У більшості людей біологічна стать і гендерна приналежність співпадають. Але вказані вище гендерні ролі не можна назвати абсолютними.

Як влучно зазначає В. Хабайлюк, „більшість гендерних стереотипів є досить консервативною, переважно зорієнтованою на патріархальний, дихотомічний розподіл статевих ролей, на домінуючу позицію чоловіка та підпорядковану жіночу в суспільному житті та сімейних стосунках” [14, с. 66]. Саме домінуючу роль чоловіка можна спостерігати на прикладі стосунків родини Ляуфлерів із повісті Ольги Кобилянської „Людина”. І справді, на початку твору ми бачимо сильного чоловіка з досить високим становищем у суспільстві. Саме він був єдиним годувальником сім'ї, а отже, згідно зі стереотипами, досить вдало виконував свою гендерну роль, адже „був цісарсько-королівським лісовим радником, мав велике поважання, великий вплив і великі доходи” [6, с. 11]. Економічне забезпечення родини начебто й давало йому право вимагати від дружини та дітей повного підпорядкування. І така позиція Епамінондаса Ляуфлера призвела до деградації пані радникової як особистості, адже природа наділила її інтелектом, що видно з її роздумів про Гамбетту, Колумба та їхній шлях до слави: „Вона хотіла речі лише так брати, як вони самі собою представлялись. Наприклад, хто був би от хоть би там Гамбетта, ніж став славним на цілу Францію? Яким був Колумб, нім відкрив Америку? Певно, не таким славним, яким уже став опісля” [6, с. 11]. Та вона повністю поклядалася на чоловіка в плані матеріального забезпечення, а отже, в неї не було потреби використовувати свої розумові здібності.

Героїню новели Ольги Кобилянської „Природа” оточення і виховання також призвело до деградації. Дівчина була сильною особистістю, яка любила боротьбу й у якої була „невизначна жадаюча почуття перемоги” [5, с. 160]. Але вона виросла в неробстві, через що зменшилась її природна активність. Таким чином, дівчина наблизилася до тих гендерних стереотипів, які приписувало їй суспільство.

Н. Блохіна, говорячи про економічні аспекти гендерних стосунків, зазначає: „Традиційна економічна теорія, яка базувалася на культурних цінностях та стереотипах гендерної нерівності, визначала статус жінок як несамостійний та залежний. Відповідно до цього жінка не є „*homo economicus*” („економічною людиною”) – тобто повністю залежить від чоловіків, природно призначена для ролі матері та домогосподарки” [1, с. 108].

Такий стан справ повністю задовольняв пані радникову. Вона сумлінно виконувала в сім'ї роль матері та господині й такої самої долі бажала і своїм донькам: „Посилала їх пані радникова на науку французької мови й музики, батько займав гарне становище, тож по балах, домашніх забавах та інших вечірках рвалися за ними молоді люди. І газдівство розуміли вони неабияк! Розуміли його так, як його в нинішніх часах розуміє перша-ліпша жінка! Про се дбала пані радникова заздалегідь” [6, с. 7]. І хоча вона докладала всіх зусиль для того, щоб її дочки за традиційними уявленнями суспільства були хорошими нареченими, все ж на її адресу Ляуфлер висунув звинувачення в поганому виконанні своїх материнських обов'язків. У нього не було й думки про те, що й батько також може займатися вихованням дітей.

Пані радникова належить до того типу жінки-матері, про який О. Теліга говорить: „Всі ці шляхетні „мамці” мріють лише про одне: видати „добре” заміж, але вже не себе, а своїх Галь і Дзюнь” [13, с. 89]. А можливо, це навіть тип жінки-рабині: „Це тип сабинки, підвладної своєму панові й оточенню, якої все життя віддається лише мужчині і дітям і яку цілий прекрасний Божий світ, не лише не манить, а просто лякає” [13, с. 86]. В її філософії присутні ще ті первісні риси, коли все, що не могли зрозуміти чи пояснити, приписували якійсь надприродній силі: „Небезпечні слова, як от соціалізм, натуралізм, дарвінізм, питання жіноче, питання робітницьке – бриніли, мов бджоли, біля чесних ух пані радникової й лякали, наче страшила в білій днині, її набожну

душу. Мало що вона розуміла з того, відчувала однак, що дуже лихий і небезпечний демон заволідів душею доньки, котру пані радникова так бережно стерегла, та й уніс її в країну смішливості й безумства” [6, с. 8]. Однак сама Олена говорить: „Мамо, дозволь, дозволь, нехай я тебе поважаю та не причинюю до тих, котрі навмисне не хочуть зняти полуду з очей” [6, с. 10]. Отже, дочка не прирівнювала матір до інших жінок її оточення, а чекала від неї підтримки та розуміння. Та пані радникова була надто пасивною і консервативною і належала до категорії тих жінок, про яких Лієвич говорив: „Вони не журяться самі про се, щоби здобути собі рівноправність із мужчинами, але вважають її якоюсь химерою. Забравшись між свої чотири стіни, не завдають вони собі навіть настільки праці, щоби дещо путнього прочитати, щоби хоч тим часом сею дорогою очиститись з перестарілих, дурних, просто смішних пересудів” [6, с. 11].

Як зазначала О. Теліга, „одним з неминучих результатів розвитку фемінізму є смерть – фізичне вимирання нації. Безперечно. Але одним з результатів постуляту жінка-мати, яка дбає лише про фізичне збереження раси, також може бути смерть, коли не фізична, то не менш від неї страшна – духовна” [13, с. 90].

Так сталося у випадку із сином Ляуфлерів Германом-Євгеном-Сидором. „Світило родини” наводило немилосердно хмару за хмарою на безжурну голову пана радника і його жінки” [6, с. 17]. Мати вчить сина стелитися і гнутися: „Коли від такої жінки вимагається бути лише матір’ю і жінкою, то для неї буде далеко важнішою рідна стріха від рідної землі. А дітей своїх (а часом і чоловіка) виховує вона „по своєму образу і подобию” на героїв боротьби за життєві вигоди і за всякі, для того потрібні, компроміси” [13, с. 91]. І молодий Ляуфлер таки виріс корисливим, егоїстичним та несамостійним.

Натомість батько не тільки не бере участі у вихованні сина, але навіть не є для нього авторитетом, адже все частіше й частіше засиджується у шинках. Як відзначає В. Хабайлюк, „чимало батьків-чоловіків через свою зайнятість на роботі та неадекватні установки чоловічої гендерної ролі проводять обмаль часу з дітьми, а матері, стурбовані вихованням „ідеальних дітей”, компенсують це своєю надмірною турботою” [14, с. 67]. У тих рідкісних випадках, коли батько висловлював своє обурення з приводу поведінки сина, мати намагалася виправдати Ляуфлера-молодшого. Як результат – Герман поводить себе так, ніби він зовсім не чоловік: хотів мати багату дружину, щоб не було обов’язків утримувати сім’ю матеріально, а при першій перешкоді здався, не думаючи про те, що родина саме на нього поклала великі надії.

М. Павлишин зазначає, що „повість виразно стоїть на боці прав жінок на працю і на матеріальну незалежність від чоловіків. Вона досить субтельно обґрунтовує право жінок визначити самих себе, знаходячи власне ставлення до оточення і формуючи самих себе, зокрема через працю. Вона відмовляється сприймати як даність визначення жінки і сподівання щодо неї, узвичаєні в патріархальному суспільстві” [9, с. 58]. Прихильницею таких ідей у творі є Олена Ляуфлер. У ній приховано велику силу характеру, коли вона впевнена, що ніхто не зможе присилувати її вийти за нелюбого. І разом з тим вона не втрачає своєї жіночності з її емоційністю і потребою у підтримці. Не випадково „головна прикмета галереї прекрасних жіночих образів – це їх з’єднання жіночості з мужністю, а коханки з товаришем, що робить з них правдиву людину і прив’язує до них мужчину” [13, с. 93]. Олена вільна, горда й вірна. Вона належить до того типу жінок, що вміють „кинутися в один рвучкий потік з поривами вибраного чоловіка і пливати біля нього, вперто і сміливо, не вішаючися тяжким каменем йому на шию в небезпечних місцях того потоку” [13, с. 88]. Дівчина не хотіла бути тягарем для батька, але прагнула покращити матеріальне становище родини працею, а не вигідним одруженням, адже в цьому випадку вона стала б тягарем для свого чоловіка. Та щоб жінка бажала „кинутися в один рвучкий потік з поривами вибраного чоловіка”, чоловік має бути гідним цього. І такий в Олени був. Дівчина цінувала в ньому те, що „говорив правду, а не як багато мужчин, як і взагалі багато людей, не боявся ніколи і нічого. Що був дійсно цілою людиною, не дробився на кусники для всіх і нікого, не гнувся, а прямував беззглядно до одного, до праведного, що задивлювався на жінок не очима нинішнього брудного егоїзму, а людини людяної” [6, с. 14].

Іншою стає Олена поряд з Фельсом, стає слабшою і врешті-решт переступає через власні принципи, стомившись виконувати споконвічно чоловічі функції – функції матеріального забезпечення родини, коли її внутрішнім станом ніхто не журився: „Її молода душа бажала діяльності, силкувалася переломити границі, якими окружало її теперішнє життя” [6, с. 49]. Та все ж таки, Фельса вона обрала сама, адже цей шлюб родина їй уже не нав’язувала. М. Павлишин небезпід-

ставно наголошує, що „серед чинників, які обмежують свободу мислячої людини, сформованої здобутками культури, є природні інстинкти, невідрізнені від біологічної сутності людини” [9, с. 61]. Дослідник відзначає в повісті позитивне зображення Фельса: „Його зовнішність є гідною; його прізвище асоціюється з силою й непорушністю; він близький до природи (лісу); він уміє обходитися з кіньми (мотив, який у Кобилянської переважно постає алегорією влади над природою); і, зрештою, в нього є харизма, на яку Олена спочатку реагує спонтанно, фізично й вельми позитивно” [9, с. 60]. В Олені ніби починають боротися два начала – духовне і біологічне. Вона не любить Фельса, і навіть бувають такі моменти, коли дівчина починає його ненавидіти. „Подружжя без любові – се, на мою думку, брудні відносини” [6, с. 27], – так з певністю говорила сама дівчина, на що лікар їй доводив, що не потрібно забивати голову всякими дурницями, адже „людина – лиш людиною! І чим, властиво, більше? Нічим більше, ні менше, як... звіриною, і то товариською, розумною звіриною. Спосіб підживлюватися, боротьба о існування, спосіб розмножуватися – все те вона має таке саме, як звірина” [6, с. 24]. І в певний момент це біологічне начало, про яке говорив лікар, перемагає в Олені, вона бачить у Фельсові чоловіка з красивою зовнішністю, хоча її і дратує його обмеженість. Отож „Олена згоджується побратися з фізично сильним представником роду через те, що вона є людиною в тому сенсі слова, що його визначив лікар – послідовний, хоч і неявний дарвініст” [9, с. 66].

Боротьбу між природними пориваннями і прийнятою суспільством поведінкою також можна спостерігати й у новелі Ольги Кобилянської „Природа”. Так, В. Пасічний, аналізуючи образи панночки й гуцула, зазначає: „Обидва образи розкриваються в площині: суспільство-особа-природа. Але розгортання образів неоднакове. Якщо в життя панночки природні поривання вклинюються ззовні несподіваними дисонансами, то у гуцула природні потяги, природні вчинки, відповідне світорозуміння становить суть його життя. Умовності „цивілізованого” суспільства для нього незрозумілі і ненормальні” [10, с. 113].

Однак гендерним ролям суперечить те, що героїня була освіченою, читала книжки.

Сама Ольга Кобилянська й у творчості, й у житті, поряд з вимогами до тілесності партнера, ставить вимогу й до рівня його інтелекту. У своїх щоденниках письменниця зазначає: „Я завше була самотня, ніхто мене не розумів, ніхто не любив, бо для них надто поважна і надто розумна, а коли я закохувалася у когось, він виявлявся боягузом, а мені таких не треба” [7, с. 85].

У подібній ситуації опиняються герої „Природи”. Як влучно підмітив І. Денисюк, „при всій чарівності поставленої Природою пастки, в яку потрапляють, аристократка не може піти до колиби на стале співжиття з пастухом – неосвіченим, наївним, забобонним. Ці інтелектуальні й станові, соціальні прірви між ними глибші від урвищ у гірському рельєфі, краєм яких вони йдуть, піднімаючись на вершину” [3, с. 36]. Панночка-аристократка любила силу: „Нагло заволоділа нею охота усмирити звірюку” [5, с. 170]. Цей буйний жеребець, за словами І. Денисюка, – це alter ego самого юнака, вродливого і сильного [3, с. 36]. Л. Починок вважає, що „сила в розумінні панночки втілюється в образах необ’їждженого гірського коня, буряної стихії, за якою „пристрасно тужила”, міцних ялиць, що здіймаються аж до хмар, та диких Карпат з їх суворою і похмурою красою. Панночка відчуває потяг до природи. Саме там, на природі, дівчина „набиралася сили й терпеливості, там святкувала свої золоті години побіди” [11, с. 53]. Уподобання, думки і настрої панночки знаходять аналогії у щоденникових записах Ольги Кобилянської. Письменниця відчуває природу як рідну стихію. Л. Починок влучно підмітила, що „життя світу письменниця бачить як нерозривну гармонію почуттів, переживань людини і природи” [11, с. 51].

Коли чоловіки бачать жінку, яка виконує нібито тільки їм призначену гендерну роль, вони ставляться до неї, як до конкурента. Тому будь-яка риса жінки, окрім покірності, використовується проти неї. Певні позитивні жіночі характеристики (чи навіть вищість над ними) самими чоловіками не хочуть усвідомлюватися як щось реальне, земне, а тому вони вдаються до забобонності, приписуючи ці риси потойбічним силам. Цим вони часто виказують свою безпорадність та низький інтелектуальний розвиток. У жіночій красі, кмітливості, розумі чоловіки знаходять відтінок диявольської сили. Таким був спосіб мислення й у героя новели „Природа”: „Боже, червоне волосся. Не дурно від неї пахло зіллям. Вона і щастя не мала. Лиш цілком прокляті Богом люди не мають його” [5, с. 174]. Зі сказанного випливає, що юнак мало вірить у власні здібності, цілком покладаючись у цьому на вищі сили. І це ще раз доводить, що гендерний стереотип про абсолютно сильного чоловіка й безсилу жінку дуже часто не є виправданим. Н. Зборовська, спираючись на позиції З. Фрейда, говорить про меланхолію як реакцію на втрату любовного об’єкта, який поми-

рас не реально, а лише втрачається як об'єкт любові: „Меланхолія, згідно з християнською етикою, витлумачується як смертельний гріх, спокуса від лукавого, оскільки її психологічною основою є духовна гордіня або зневага, що ведуть до втрати розуміння добра і зла, байдужості до нижчого, зрештою – до Боговбивства” [4, с. 247].

Гендерні відносини спираються на той суспільний лад, в якому проживають конкретні особистості. Ольга Кобилянська з її прагненням до європеїзації не могла миритися з існуючим порядком речей, адже він призвів до деградації українців, паралізуючи їхній суспільний розвиток. О. Цегельник зазначає, що патріархальне життя у творі Ольги Кобилянської – „це світ чоловічої сили і втраченої краси, зруйнованої єдності серця і розуму, тіла і духу, чоловічого і жіночого начал, які, розмежовані на „низьке” і „високе”, „гріховне” і „святе”, відірвані одне від одного, фактично звиродніли” [15, с. 39]. Дещо інший погляд на це питання висловлює Л. Починок. Вона вважає, що трагічна життєва реальність входить у творчість Ольги Кобилянської і виливається у палкий протест письменниці проти жорстокого прагматизму, корисливості, цинізму цивілізації, що по-варварськи грабувала й нищила гуцульський край: „Через усвідомлення жаху і безвихідності ситуації, в якій нищиться простота і незайманість патріархального, природного світу гуцулів, приглушується естетична яскравість романтичного світобачення письменниці, затьмарюється чорнотою трагічних, невлаштованих життєвих проблем сучасного їй суспільства” [11, с. 53].

Героя-гуцула природа наділила справді чоловічими біологічними рисами, був „високий, гнучкий, кріпко збудований”. Він був добрим господарем. У нього живим було почуття, що він чоловік і що його призначення працювати заради забезпечення своєї родини. А для героїні багато значила „фізична сила і тілесна краса”. Т. Гундорова, порівнюючи ситуацію в „Природі” з театральною виставою, говорить, що „гуцул, який уособлює природу та виконує роль хору й сатира, і „вона”, що є водночас актором, глядачем і автором, з'єднуються в оргіастичному упокоренні позірно інакших світів – природного і культурного” [2, с. 38]. Жодна людина, незважаючи на стать, не може обмежитись лише фізичними характеристиками. Гуцул наділений своїми особистими внутрішніми, рисами, які панночка не може зрозуміти ні на рівні підсвідомості, ні з допомогою інтелектуальних можливостей. Л. Починок зауважила, що „образ гуцула вималюваний письменницею у романтичному ключі, скрашений неповторністю його світу і душі, його уявлень і почуттів, що для панночки є напівтайною і цим самим ще більше вабить її до себе, хоч і не може стати її світом внаслідок станової, а найголовніше – інтелектуальної віддаленості” [11, с. 53]. Отже, незважаючи на стереотип про емоційність жінок і стриманість чоловіків, панночка не може проникнути у внутрішній світ гуцула. Очевидно, це сталося тому, що внутрішній світ героїв формувался в кардинально різних середовищах. Юнак виріс на лоні чарівної гірської природи, серед людей, які з покоління в покоління передавали неповторні вірування, звички, забобони. Тут було прекрасне середовище для розвитку багатого, незважаючи на стереотипи, духовного світу героя.

Однак гендерні ролі, визначені суспільством, не можна повністю заперечувати. Героїня – жінка, і хотіла „бути обнятою сильною рукою”. Ольга Кобилянська писала у своєму щоденнику: „У мене якийсь дивний, незвичайний настрій. Я не маю бажання ні читати, ні писати. Все думаю тільки про його дужу постать. Хочу, щоб він раз, однісінький раз пригорнув мене до себе” [7, с. 172]. Відзначимо, що героїня була близька до природи. Але водночас знала більше, ніж гуцул, була освіченішою, тобто, попри стереотипи, була ближчою до культури. Не випадково Т. Гундорова наголошує, що „фальшивість культури опадає разом із занепадом волі дівчини... Природа запанувала над людьми, зносячи перешкоди цивілізації і відчуження” [2, с. 39].

До зустрічі на полонині юнак-гуцул і панночка жили у своєму звичному середовищі. І кожен з них був у ньому кращим. Але коли вони зустрілися, виявилось, що панночка стоїть вище від юнака матеріально та інтелектуально. Гуцул не може зрозуміти, як могла ця жінка знехтувати ним, адже серед дівчат у селі від був „на висоті”. Та і гуцул, і панночка, в жилах якої теж текла гуцульська кров, були дітьми Природи. Хоч соціально вони різні, та саме Природа в якийсь момент стерла ці відмінності. І вони розуміють, що створені одне для одного. І. Денисюк влучно підмітив, що „і багач-гуцул, до якого в колибу приходили всі дівчата з села, й аристократка з міста, котра теж уже любила, переконуються, що вони створені для себе. Неначе платонівські дві половинки єдиного організму, роз'єднавшись, вони знайшли себе” [3, с. 35].

Суспільство, в залежності від того, до якої біологічної статі належить конкретна людина, очікує від неї певної поведінки, що може впливати на розвиток особистостей як негативно, коли вони сліпо виконують ту роль, яку виписало для них суспільство, так і позитивно, коли люди намагаються зламати гендерні стереотипи.

Застосування гендерного підходу дає підстави поглянути на творчість Ольги Кобилянської по-новому. Включаючи в поле зору статтю як тілесність і статтю як соціальний феномен, можна розглядати проблему розрізнення жіночого та чоловічого досвіду, жіночих і чоловічих цінностей, тобто знайти відповіді на актуальні запити сьогодення.

### Література

1. Блохіна Н. Подолання стереотипів: домашня праця / Наталія Блохіна // Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / За ред. К. М. Лемківського. – К. : Фоліант, 2003. – С. 107-109.
2. Гундорова Т. *Femina Melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської / Тамара Гундорова. – Київ : Критика, 2002. – 272 с.
3. Денисюк І. Дві еротичні новели Ольги Кобилянської / Іван Денисюк // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. – Вип. 58-59. – Чернівці : Рута, 1999. – С. 35-37.
4. Зборовська Н. Меланхолійна прелюдія до „поважної„ творчості О. Кобилянської / Ніла Зборовська // Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. – К. : Академвидав, 2006. – С. 243-259.
5. Кобилянська О. Ю. Вибрані твори / Ольга Кобилянська. – К. : Інтеллект-АРТ, 2008. – 324 с.
6. Кобилянська О. Повісті / Ольга Кобилянська. – Харків : Фоліо, 2008. – 284 с.
7. Кобилянська О. Ю. Слова зворушеного серця : Щоденники; Автобіографії; Листи; Статті та спогади / Ольга Кобилянська. – К. : Дніпро, 1982. – 359 с.
8. Павличко С. Гендер та ідентичність / Соломія Павличко // Павличко С. Фемінізм. – К. : Вид-во Соломії Павличко „Основа”, 2002. – С. 218-228.
9. Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання / Марко Павлишин. – Х. : Акта, 2008. – 358 с.
10. Пасічний В. О. Жанрові особливості малої прози ранньої Ольги Кобилянської // Ольга Кобилянська / За ред. П. П. Василенка. – Вінницьке книжково-газетне вид-во, 1963. – С. 110-128.
11. Починок Л. Природа у життєтворчості Ольги Кобилянської / Людмила Починок // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. – Чернівці : Книги ХХІ, 2004.– Вип. 216-217. – С. 51-54.
12. Соціологія: Словник термінів і понять / За ред. Є. А. Біленького, М. А. Козловця. – К. : Кондор, 2006. – 372 с.
13. Теліга О. Якими нас прагне / Олена Теліга // Теліга О. О краю мій...: Твори, документи, біографічний нарис. – К. : Вид. ім. О. Теліги, 1999. – С. 85-97.
14. Хабайлюк В. Вивчення залежності як амбівалентності сімейних стосунків / Валентина Хабайлюк // Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / За ред. К. М. Лемківського. – К. : Фоліант, 2003. – С. 66-70.
15. Цегельник О. Еротизм у новелі Ольги Кобилянської „Природа” / О. Цегельник // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія – Вип. 58-59. – Чернівці : Рута, 1999. – С. 38-41.